

1386

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 18 października 2010 r.

w sprawie sposobu wykonywania niektórych czynności przez funkcjonariuszy celnych oraz trybu i zakresu współpracy Służby Celnej z Policją i Strażą Graniczną

Na podstawie art. 72 ust. 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz. U. Nr 168, poz. 1323 i Nr 201, poz. 1540 oraz z 2010 r. Nr 182, poz. 1228) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób wykonywania przez funkcjonariusza celnego, zwanego dalej „funkcjonariuszem”, czynności zatrzymywania i przeszukiwania osób, zatrzymywania rzeczy oraz przeszukiwania pomieszczeń, bagażu, ładunku, środków transportu i statków w trybie i przypadkach określonych w przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.¹⁾);
- 2) sposób doprowadzania osób zatrzymanych do jednostek Policji lub Straży Granicznej;
- 3) tryb i zakres współpracy Służby Celnej z Policją i Strażą Graniczną.

§ 2. 1. Funkcjonariusz, przystępując do czynności, o których mowa w § 1 pkt 1, podaje swój stopień służbowy, imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, a także podstawę prawną i przyczynę podjęcia czynności.

2. Funkcjonariusz nieumundurowany przy wykonywaniu czynności, o których mowa w § 1 pkt 1, okazuje również legitymację służbową, a na żądanie osoby, wobec której podjęto czynności, umożliwia odnotowanie danych w niej zawartych.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589 oraz z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307.

3. Po wykonaniu czynności, o których mowa w § 1 pkt 1, funkcjonariusz ustnie informuje osobę, wobec której czynności te podjęto, o prawie złożenia zażalenia na sposób przeprowadzenia tych czynności do prokuratora właściwego ze względu na miejsce ich przeprowadzenia.

§ 3. Jeżeli w trakcie wykonywania czynności, o których mowa w § 1 pkt 1, zostaną ujawnione przedmioty stwarzające niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, funkcjonariusz, w granicach dostępnych środków, niezwłocznie podejmuje czynności ochronne, a w szczególności zabezpiecza niebezpieczne przedmioty i miejsce zagrożone przed dostępem osób postronnych oraz powiadamia dyżurnego w izbie celnej właściwej ze względu na miejsce zdarzenia o konieczności podjęcia działań usuwających to niebezpieczeństwo.

Rozdział 2

Zatrzymywanie osób

§ 4. 1. Funkcjonariusz przy zatrzymywaniu osoby w kolejności:

- 1) wykonuje czynności, o których mowa w § 2 ust. 1 lub 2;
- 2) sprawdza, czy osoba zatrzymana posiada przy sobie broń, inne niebezpieczne przedmioty, przedmioty mogące stanowić dowody w postępowaniu lub podlegające przepadkowi;
- 3) odbiera broń i przedmioty, o których mowa w pkt 2;
- 4) informuje osobę zatrzymaną o zatrzymaniu oraz o obowiązku podporządkowania się wydanym poleceniom, a także o możliwości użycia środków przymusu bezpośredniego w przypadku niepodporządkowania się wydanym poleceniom;
- 5) ustala tożsamość osoby zatrzymanej.

2. W przypadku zatrzymywania osoby, co do której z posiadanych informacji lub okoliczności faktycznych wynika, że może posiadać broń lub inne niebezpieczne przedmioty, funkcjonariusz, przystępując do zatrzymania, poprzedza je okrzykiem „Służba Celna”, a następnie w kolejności:

- 1) sprawdza, czy osoba zatrzymana posiada przy sobie broń lub inne przedmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 2;
- 2) odbiera osobie zatrzymanej broń i przedmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 2;
- 3) podejmuje czynności, o których mowa w § 2 ust. 1 lub 2;

4) informuje osobę zatrzymaną o zatrzymaniu oraz o obowiązku podporządkowania się wydanym poleceniom, a także o możliwości użycia środków przymusu bezpośredniego w przypadku niepodporządkowania się wydanym poleceniom;

5) ustala tożsamość osoby zatrzymanej.

3. Tożsamość osoby zatrzymanej ustala się na podstawie:

- 1) dowodu osobistego;
- 2) dokumentu paszportowego;
- 3) dokumentu podróży lub zagranicznego dokumentu tożsamości;
- 4) innego niebudzącego wątpliwości dokumentu zaopatrzonego w fotografię i oznaczonego numerem lub serią;
- 5) oświadczenia osoby, która funkcjonariuszowi jest znana osobiście;
- 6) oświadczenia innej osoby, której tożsamość została ustalona w sposób określony w pkt 1—5.

4. W razie powzięcia wiadomości, że osoba zatrzymana jest żołnierzem w czynnej służbie wojskowej, funkcjonariusz powiadamia właściwy organ wojskowy.

§ 5. 1. Po zatrzymaniu osoby funkcjonariusz:

- 1) poucza osobę zatrzymaną o prawie do:
 - a) wniesienia, w terminie 7 dni od dnia zatrzymania, zażalenia na zatrzymanie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce zatrzymania lub prowadzenia postępowania,
 - b) wniesienia, w terminie 7 dni od dnia zatrzymania, zażalenia na sposób przeprowadzenia zatrzymania do prokuratora właściwego ze względu na miejsce zatrzymania,
 - c) zawiadomienia o zatrzymaniu osoby najbliższej, pracodawcy, uczelni lub szkoły,
 - d) zawiadomienia o zatrzymaniu zarządzającego przedsiębiorstwem, jeżeli osoba zatrzymana jest przedsiębiorcą lub niebędącym pracownikiem członkiem organu zarządzającego przedsiębiorcy,
 - e) nawiązania, w dostępnej formie, kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym, a także bezpośredniej z nim rozmowy w obecności funkcjonariusza,
 - f) nawiązania, w dostępnej formie, kontaktu z właściwym urzędem konsularnym lub przedstawicielstwem dyplomatycznym, jeżeli osoba zatrzymana jest cudzoziemcem;
- 2) wysłuchuje osobę zatrzymaną na okoliczność zatrzymania;
- 3) sporządza protokół zatrzymania osoby;
- 4) doręcza osobie zatrzymanej kopię protokołu zatrzymania, za potwierdzeniem odbioru;

5) podejmuje czynności mające na celu realizację praw, o których mowa w pkt 1 lit. c—f, na żądanie osoby zatrzymanej;

6) powiadamia o zatrzymaniu właściwego miejscowo prokuratora.

2. Jeżeli zachowanie osoby zatrzymanej wskazuje na to, że jest ona pod wpływem alkoholu lub innego podobnie działającego środka albo z innych powodów ma zakłóconą świadomość, czynności określone w ust. 1 pkt 1, 2, 4 i 5 wykonuje się po ustaniu przyczyn zakłócających świadomość osoby zatrzymanej.

Rozdział 3

Przeszukiwanie osób, pomieszczeń, bagażu, ładunku, środków transportu i statków oraz zatrzymywanie rzeczy

§ 6. 1. W przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy postanowienie sądu lub prokuratora nie zostało wydane, funkcjonariusz, przed przystąpieniem do przeszukania osób, pomieszczeń, bagażu, ładunku, środków transportu i statków, zwanego dalej „przeszukianiem”, okazuje nakaz właściwego dyrektora izby celnej albo naczelnika urzędu celnego lub legitymację służbową.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, organ Służby Celnej zwraca się niezwłocznie do sądu lub prokuratora o zatwierdzenie przeszukania.

§ 7. Przystępując do przeszukania, funkcjonariusz w kolejności:

- 1) wykonuje czynności, o których mowa w § 2 ust. 1 lub 2;
- 2) okazuje osobie, u której ma nastąpić przeszukanie, dokument, na podstawie którego przystępuje do przeszukania;
- 3) informuje osobę, u której ma nastąpić przeszukanie, o celu czynności oraz o obowiązku podporządkowania się wydanym poleceniom, a także o możliwości użycia środków przymusu bezpośredniego w przypadku niepodporządkowania się wydanym poleceniom;
- 4) wzywa osobę, u której ma nastąpić przeszukanie, do wskazania miejsca, w którym znajduje się osoba podejrzana o popełnienie przestępstwa, wykroczenia, przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, lub do wydania poszukiwanych przedmiotów;
- 5) poucza osobę, u której ma nastąpić przeszukanie, o przysługującym jej prawie do:
 - a) obecności podczas przeszukania,
 - b) wskazania osoby, która może być obecna przy przeszukaniu,
 - c) złożenia wniosku o doręczenie jej postanowienia sądu lub prokuratora w przedmiocie zatwierdzenia przeszukania;

6) ustala, w razie konieczności, tożsamość osób znajdujących się w pomieszczeniu, w którym ma nastąpić przeszukanie, w sposób określony w § 4 ust. 3.

§ 8. W przypadku braku możliwości swobodnego wejścia do pomieszczenia, w którym ma nastąpić przeszukanie, funkcjonariusz może wykonać tę czynność, pokonując przeszkodę, nawet gdyby mogło to spowodować uszkodzenie mienia, jednakże bez wyrządzenia nadmiernej szkody. Usunięcie tej przeszkody nie może zagrażać bezpieczeństwu uczestników przeszukania i osób postronnych.

§ 9. 1. Przeszukanie bagażu, ładunku, środków transportu i statków odbywa się w obecności ich posiadacza lub właściciela, przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego albo ich przedstawiciela.

2. W przypadku braku możliwości zapewnienia natychmiastowej obecności osób, o których mowa w ust. 1, funkcjonariusz może wykonać przeszukanie bagażu, ładunku, środków transportu i statków bez ich obecności, gdy z posiadanych informacji wynika, że zwłoka może spowodować zagrożenie życia, zdrowia ludzkiego lub mienia lub że istnieje uzasadniona obawa zniszczenia bądź utracenia rzeczy mogących stanowić dowód w sprawie lub które podlegają zajęciu w sprawie o przestępstwo, wykroczenie, przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe.

§ 10. Z czynności przeszukania lub zatrzymania rzeczy funkcjonariusz sporządza protokół.

§ 11. Funkcjonariusz, który ujawnił rzeczy mogące stanowić dowód w sprawie o przestępstwo, wykroczenie, przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe, którego ściganie należy do zadań Służby Celnej, lub podlegające zajęciu w takim postępowaniu, zatrzymuje te rzeczy za pokwitowaniem, a jeżeli ujawnił rzeczy mogące stanowić dowód w sprawie o przestępstwo, wykroczenie, przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe, podlegające zajęciu w postępowaniu, którego ściganie nie należy do zadań Służby Celnej, niezwłocznie powiadamia o tym Policję lub inny właściwy organ.

Rozdział 4

Doprowadzanie osób zatrzymanych

§ 12. Doprowadzenie osoby zatrzymanej, o którym mowa w art. 72 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej, zwane dalej „doprowadzeniem”, nie może być wykonywane z narażeniem życia lub zdrowia uczestników doprowadzenia lub osób postronnych.

§ 13. 1. Doprowadzenie wykonują funkcjonariusze, którzy dokonali zatrzymania, lub funkcjonariusze, którzy zostali wyznaczeni przez kierownika komórki organizacyjnej lub osobę przez niego upoważnioną.

2. Doprowadzeniem kieruje funkcjonariusz odpowiedzialny za przebieg i sposób wykonania doprowadzenia, zwany dalej „dowódcą”, wskazany przez kierownika komórki organizacyjnej spośród funkcjonariuszy realizujących doprowadzenie.

3. Doprowadzenie wykonują funkcjonariusze, którzy odbyli szkolenie w tym zakresie, w liczbie koniecznej do zapewnienia bezpieczeństwa uczestników doprowadzenia i osób postronnych oraz uniemożliwienia ucieczki osoby doprowadzanej.

§ 14. Przed rozpoczęciem doprowadzenia dowódca sprawdza, czy osoba doprowadzana posiada przy sobie broń lub inne niebezpieczne przedmioty, oraz w oparciu o posiadane informacje ustala, czy wobec tej osoby zachodzą okoliczności mogące mieć wpływ na przebieg doprowadzenia.

§ 15. 1. Doprowadzenie wykonuje się z użyciem pojazdów służbowych Służby Celnej lub pieszo.

2. Jeżeli zachodzą okoliczności uniemożliwiające doprowadzenie pojazdem służbowym Służby Celnej, doprowadzenie może być wykonane z użyciem środka publicznego transportu zbiorowego, z wyłączeniem komunikacji miejskiej.

§ 16. 1. Osobę doprowadzaną służbowym samochodem osobowym umieszcza się na tylnym siedzeniu, między funkcjonariuszami, w sposób uniemożliwiający odebranie funkcjonariuszom broni palnej.

2. Osobę doprowadzaną autobusem umieszcza się na siedzeniach najbardziej oddalonych od drzwi, przy oknach. Funkcjonariusze zajmują siedzenia znajdujące się obok siedzenia zajmowanego przez tę osobę, w sposób uniemożliwiający odebranie funkcjonariuszom broni palnej.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, jeżeli doprowadzane są dwie osoby, można umieścić je na siedzeniach znajdujących się obok siebie. Funkcjonariusze zajmują siedzenia znajdujące się obok lub bezpośrednio za siedzeniami zajmowanymi przez te osoby.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 2 i 3, dowódca zajmuje miejsce znajdujące się obok lub bezpośrednio za siedzeniami zajmowanymi przez funkcjonariuszy.

5. Osobę doprowadzaną pociągiem umieszcza się tyłem do kierunku jazdy, między funkcjonariuszami, w sposób uniemożliwiający odebranie funkcjonariuszom broni palnej.

6. Jeżeli doprowadzenie następuje innym pojazdem służbowym niż określony w ust. 1, przepisy ust. 2–4 stosuje się odpowiednio.

§ 17. Dowódca od chwili rozpoczęcia doprowadzenia odpowiada za przebieg i sposób wykonania doprowadzenia oraz bezpieczeństwo uczestników doprowadzenia i osób postronnych, w szczególności:

1) poleca funkcjonariuszom sprawdzenie, czy osoba doprowadzana posiada przy sobie broń lub inne niebezpieczne przedmioty, jeżeli okoliczności wskazują na możliwość wejścia w ich posiadanie, a w przypadku posiadania broni lub takich przedmiotów — ich odebranie;

- 2) sprawdza, czy wyposażenie i uzbrojenie funkcjonariuszy, w tym środki łączności, środki przymusu bezpośredniego, broń palna, opatrunki osobiste i środki ochronne przed zakażeniem chorobami zakaźnymi są odpowiednie do mogących zaistnieć zagrożeń;
- 3) informuje bezpośredniego przełożonego o każdorazowej sytuacji mogącej mieć wpływ na bezpieczeństwo uczestników doprowadzenia lub osób postronnych;
- 4) przechowuje dokumenty oraz rzeczy osobistego użytku osoby doprowadzanej;
- 5) dopełnia formalności związanych z przekazaniem osoby doprowadzanej;
- 6) dokumentuje przebieg doprowadzenia w notatce urzędowej.

§ 18. Podczas doprowadzenia funkcjonariusze w szczególności:

- 1) obserwują zachowanie osoby doprowadzanej;
- 2) uniemożliwiają kontaktowanie się osób doprowadzanych między sobą oraz z innymi osobami;
- 3) nie udzielają informacji o osobie doprowadzanej osobom postronnym;
- 4) nie prowadzą rozmów z osobą doprowadzaną;
- 5) nie pozostawiają osoby doprowadzanej bez nadzoru lub pod nadzorem innych osób;
- 6) nie zdejmują osobie doprowadzanej kajdanek lub prowadnic bez zgody dowódcy.

§ 19. W przypadku ucieczki osoby doprowadzanej dowódca zarządza umieszczenie innych osób doprowadzanych w miejscu uniemożliwiającym ucieczkę oraz niezwłocznie informuje najbliższą jednostkę Policji lub Straży Granicznej o ucieczce.

§ 20. W przypadku gdy osoby doprowadzane są poddawane badaniom lekarskim, dowódca zapewnia warunki uniemożliwiające im ucieczkę z miejsca prowadzenia badań.

§ 21. 1. Po doprowadzeniu do najbliższej jednostki Policji lub Straży Granicznej osobę doprowadzaną przekazuje się wraz z:

- 1) zabezpieczonymi rzeczami osobistego użytku;
- 2) kopią protokołu zatrzymania;
- 3) kopią zarządzenia prokuratora o zatrzymaniu osoby, jeżeli było wydane;
- 4) kopią nakazu organu Służby Celnej o zatrzymaniu osoby, jeżeli był wydany;
- 5) kopią zaświadczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań medycznych do zatrzymania, jeżeli było wydane.

2. Przekazanie osoby doprowadzanej następuje na podstawie protokołu sporządzanego przez funkcjonariusza w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, odpowiednio dla funkcjonariusza przekazującego osobę zatrzymaną i funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej przyjmującego tę osobę.

3. Protokół przekazania, o którym mowa w ust. 2, zawiera:

- 1) datę i godzinę przekazania osoby;
- 2) nazwę jednostki Policji lub Straży Granicznej;
- 3) imię, nazwisko i stopień służbowy funkcjonariusza przekazującego;
- 4) imię i nazwisko osoby przekazywanej, a w razie niemożności ustalenia tożsamości — jej rysopis;
- 5) imię, nazwisko i stopień służbowy funkcjonariusza przyjmującego;
- 6) datę i godzinę oraz miejsce zatrzymania osoby przekazywanej;
- 7) wykaz rzeczy oraz dokumentów przekazywanych wraz z osobą przekazywaną;
- 8) informację dotyczącą okoliczności powstania widocznych obrażeń ciała — w przypadku doprowadzenia osoby posiadającej takie obrażenia;
- 9) dodatkowe informacje dotyczące przekazania;
- 10) podpisy dowódcy i funkcjonariusza przyjmującego.

Rozdział 5

Współpraca Służby Celnej z Policją i Strażą Graniczną

§ 22. Współpraca Służby Celnej z Policją i Strażą Graniczną, zwana dalej „współpracą”, jest prowadzona w związku z wykonywanymi przez funkcjonariuszy czynnościami, o których mowa w § 1 pkt 1 i 2, w zakresie:

- 1) ustalania danych osobowych osoby zatrzymanej;
- 2) ustalania danych dotyczących zatrzymanych rzeczy;
- 3) przekazywania informacji niezbędnych do wykonywania czynności określonych w § 1 pkt 1 i 2, w zakresie i trybie określonym odrębnymi przepisami;
- 4) zapewnienia wzajemnego bezpieczeństwa oraz skuteczności podczas wykonywanych zadań;
- 5) pościgu za osobą zatrzymaną;
- 6) organizowania wspólnych przedsięwzięć szkoleniowych;
- 7) wzajemnego udostępniania — podczas współdziałania, szkoleń i ćwiczeń — sprzętu i urządzeń wraz z obsługą.

§ 23. Współpraca jest podejmowana na pisemny wniosek Służby Celnej albo odpowiednio Policji lub Straży Granicznej. W przypadkach niecierpiących zwłoki współpraca może być podjęta na wniosek ustny potwierdzony w formie pisemnej.

§ 24. W przypadku dokonania zatrzymania w znacznej odległości od siedziby jednostki organizacyjnej Służby Celnej, Policja lub Straż Graniczna udostępnia Służbie Celnej, w miarę posiadanych możliwości, pomieszczenia i tereny służbowe, środki łączności, środki transportu oraz sprzęt biurowy i informatyczny.

§ 25. W przypadku gdy wobec osób zatrzymanych zachodzi podejrzenie, że mogą one dokonać zamachu na życie lub zdrowie własne, funkcjonariusza lub innych osób, podjąć próbę ucieczki, albo w przypadku doprowadzenia osób zachowujących się agresywnie Policja oraz Straż Graniczna, w miarę posiadanych możliwości, na wniosek organu Służby Celnej, udziela

pomocy przy wykonywaniu doprowadzenia, a w szczególności zapewnia przewóz osoby zatrzymanej samochodem specjalnym (więźniarką).

§ 26. W przypadkach uzasadnionych koniecznością dostosowania zakresu i trybu współpracy do szczególnych, indywidualnych uwarunkowań właściwe organy Służby Celnej, Policji i Straży Granicznej mogą zawierać porozumienia określające zakres niezbędnych dostosowań.

Rozdział 6

Przepis końcowy

§ 27. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *D. Tusk*